Maskeleme notu: Bu belge, kararın yayına eklenen maskelenmiş nüshasıdır. Kişisel veriler (ad-soyad, TCKN, adres, doğum bilgisi, imza ve sicil bilgileri) kısaltılmıştır; mahkeme, dosya numaraları ve tarihler karar metninde yer aldığı biçimiyle korunmuştur. Metin genel bilgilendirme amacı taşır; dosyaya özgü hukuki görüş yerine geçmez.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2020/6-409 E., 2021/64 K. (02.03.2021) (Maskelemiş Nüsha)

AS Hukuk & Danışmanlık | ashukuk.net eki

2020/6-409-2021/64
Bu belge 5070 sayılı Yasa hükümlerine göre elektronik olarak imzalanmıştır.
T.C.
YARGITAY
Ceza Genel Kurulu
Esas No : 2020/6-409 Karar No : 2021/64 Tebliğname : 2018/33795
Y A R G I T A Y K A R A R I
Kararı Veren Yargıtay Dairesi : 6. Ceza Dairesi
Mahkemesi : İSTANBUL Anadolu 6. Ağır Ceza
Tarihi : 01.03.2018
Sayısı : 18-91
Davacı : K.H.
Katılan : T.G.
Sanık : A.G.
Temyiz Eden : Katılan vekili
Sanık A.G. hakkında tehdit suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sırasında İstanbul Anadolu (Kapatılan) 13. Sulh Ceza Mahkemesince 06.03.2013 tarih ve 1709-367 sayı ile eylemin teşebbüs aşamasında kalmış yağma suçunu oluşturabileceği gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmesi üzerine dosyanın gönderildiği İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesince 27.12.2013 tarih ve 367-449 sayı ile sanığın beraatine karar verilmiştir.
Hükmün katılan vekili ve Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 6. Ceza Dairesince 23.11.2017 tarih ve 14631-5763 sayı ile;
"Katılan T.G. vekilinin Ümran Cumhuriyet Başsavcılığı'na sunmuş olduğu şikâyet dilekçesi ile aşamalarda değişmeyen ve kendi içinde olduğu kadar bir biri ile de uyumlu olan katılan ve tanıklar T.2, T.3'ün aşamalardaki beyanları; sanığın aşamalardaki 'kendisine ödenmesi gereken hisse bedelinin ödenmemesi nedeniyle telefonla arayarak ve mesaj atarak bu bedeli istediği' yönündeki kısmen katılan ve tanık beyanlarını doğrular nitelikteki savunması bir bütün hâlinde değerlendirildiğinde; sanığın katılanı telefonla arayarak tehdit ile para talep ettiği hususunun sanığın tevil yollu ikrarı ile de sabit olduğu; ancak katılan ve sanığın bir dönem hissedarı olduğu şirkete ait işletme kayıtlarının incelenmesi suretiyle, sanığın iddia ettiği üzere şirkete devrettiği hisseleri karşılığında alacağının bulunup bulunmadığı, devrettiği hisseleri karşılığında kendisine bir ödeme yapılıp yapılmadığı, yapıldı ise ne kadar yapıldığı ve sanığın hâlen alacağının bulunup bulunmadığı hususları araştırılıp, sonucuna göre, sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeyerek, eksik inceleme ile yazılı şekilde beraatine karar verilmesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.
Yerel Mahkeme ise 01.03.2018 tarih ve 18-91 sayı ile ilk hükmünde direnerek önceki hüküm gibi sanığın beraatine karar vermiştir.

Direnme kararına konu bu hükmün de katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 21.05.2018 tarihli ve 33795 sayılı "onama" istekli tebliğnamesiyle dosya 6763 sayılı Kanun'un 36. maddesiyle değişik 5271 sayılı CMK'nın 307. maddesi uyarınca, kararına direnilen daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Yargıtay 6. Dairesince 05.11.2020 tarih ve 1891-3852 sayı ile direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanığın eyleminin sabit olup olmadığının belirlenmesine ilişkin ise de Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 27. maddesi uyarınca öncelikle; sanık müdafisinin 23.02.2018 tarihli dilekçesinde belirttiği mazereti hakkında bir karar verilmemesinin ve teşebbüs aşamasında kalmış yağma suçundan yargılanan sanık hakkında müdafisi hazır bulundurulmaksızın hüküm kurulmasının, savunma hakkının kısıtlanması niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

İncelenen dosya kapsamından;

Sanık A.G. hakkında tehdit suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sırasında İstanbul Anadolu (Kapatılan) 13. Sulh Ceza Mahkemesince eylemin teşebbüs aşamasında kalmış yağma suçunu oluşturabileceği gerekçesiyle görevsizlik kararı verilerek dosyanın İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesine gönderildiği,

İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesince 05.11.2013 tarihli tensip zaptı ile sanık hakkında CMK'nın 150/3. maddesi gereğince müdafi tayini için İstanbul Baro Başkanlığına yazı yazılmasına karar verildiği, İstanbul Barosu Başkanlığına yazılan yazı sonucu da sanık için Av. M.1'in müdafi olarak görevlendirildiği,

Sanığın, müdafisinin hazır bulunmadığı 27.12.2013 tarihli oturumda savunmasının alındığı,

Sanık A.G. müdafisi Av. M.1'in 23.02.2018 tarihli dilekçeyle, mesleki mazereti nedeniyle 01.03.2018 tarihinde yapılacak duruşmaya katılamayacağını belirtip mazeretinin kabul edilmesine yönelik talepte bulunduğu,

Yerel Mahkemece 01.03.2018 tarihli oturumda, sanık A.G. müdafisi Av. M.1 tarafından mazeret dilekçesi verildiği hususu duruşma tutanağına geçirildikten sonra, sırasıyla sanık ve katılan vekilinin bozmaya karşı beyanları alınıp, Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalaasına karşı önce katılan vekiline ardından da son sözle birlikte sanığa söz verildikten sonra sanık A.G. müdafisi Av. M.1'in yokluğunda ve mazeret dilekçesi hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmadan direnme kararına konu beraat hükmünün verildiği,
Anlaşılmaktadır.
Oldukça geniş bir kavram olan savunma hakkı, şüpheliyi ve sanığı ilgilendirdiği kadar, bir gün şüpheli veya sanık konumuna düşebilecek toplumda yaşayan herhangi bir ferdi, dolayısıyla da toplumu ve yine adaleti sağlama yükümlülüğü bulunan Devleti ilgilendirmektedir. Çünkü; ceza yargılamasında savunma, yargılamanın sonucunda verilen ve iddia ile savunmanın değerlendirilmesinden ibaret olan, hükmün doğru olmasını sağlar. Bu yönüyle, geniş bir bakış açısı ile değerlendirilmesi gereken savunma hakkı, susma, soru sorma, kendi aleyhine işlemlere katılmama, tercümandan yararlanma, kanıtların toplanmasını isteme, duruşmada hazır bulunma gibi hakların yanında müdafiden yararlanma hakkını da içerir.
Savunma, Anayasa'nın 36. maddesiyle anayasal güvence altına alınan meşru bir yol, müdafi de savunmanın meşru bir aracıdır. Dolayısıyla söz konusu hüküm, müdafi aracılığı ile savunulmayı da anayasal güvence altına almaktadır. Savunma hakkı, uluslararası belgelerde de değerine uygun yerini almıştır. Bunlardan, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 11/I, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Milletlerarası Antlaşma'nın 14/3-b-d, Avrupa İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi'nin 6/3-b-c maddeleri sanığın müdafiden yararlanması konusunda açık düzenlemeler getirmiştir.

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK'nın 150. maddesinin 3. fıkrasında, üst sınırı en az beş yıl hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada, şüpheli veya sanığın müdafisinin bulunmaması hâlinde talebi aranmaksızın kendisine müdafi atanacağı hüküm altına alınmış iken, 19.12.2006 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5560 sayılı Kanun'un 21. maddesi ile CMK'nın 150. maddesinde değişiklik yapılarak bu zorunluluk, alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlara şamil kılınmış, bu şekilde daha önce üst sınırı en az 5 yıl hapis cezası gerektiren suçlarda sanıklar için zorunlu müdafi atanması sistemi, alt sınırı 5 yıldan daha fazla hapis cezası gerektiren suçlardan yargılanan sanıklarla sınırlandırılmıştır.
CMK'nın "Müdafi görevini yerine getirmediğinde yapılacak işlem ve müdafilik görevinden yasaklanma" başlıklı 151. maddesinin birinci fıkrasında;
"(1)150 nci madde hükmüne göre görevlendirilen müdafi, duruşmada hazır bulunmaz veya vakitsiz olarak duruşmadan çekilir veya görevini yerine getirmekten kaçınırsa, hâkim veya mahkeme derhâl başka bir müdafi görevlendirilmesi için gerekli işlemi yapar. Bu durumda mahkeme oturuma ara verebileceği gibi oturumun ertelenmesine de karar verebilir"
düzenlemesi yer almaktadır.
CMK'da savunma hakkı konusunda oldukça hassas davranılmış, bunun bir sonucu olarak da isteğe bağlı müdafiliğin yanında, bazı hâllerde zorunlu müdafilik benimsenmiştir. Aynı Kanun'un 2. maddesindeki tanıma bakıldığında, CMK anlamında zorunlu (veya istek üzerine atanan) müdafi ile vekâletnameli müdafi arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır.
CMK'nın "Duruşmada hazır bulunacaklar" başlıklı 188. maddesinin birinci fıkrası;

"Duruşmada, hükme katılacak hâkimler ve Cumhuriyet savcısı ile zabıt kâtibinin ve Kanunun zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafiin hazır bulunması şarttır." şeklinde düzenlenmiş olup, Kanun'un zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafinin karar oturumu dâhil tüm oturumlarda hazır bulunması şart koşulmuş; 29.10.2016 tarihli ve 29872 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 676 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesi ile bu fıkraya "Müdafiin mazeretsiz olarak duruşmayı terk etmesi hâlinde duruşmaya devam edilebilir." cümlesi, 24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 96. maddesi ile de "mazeretsiz olarak" ibaresinden sonra gelmek üzere "duruşmaya gelmemesi veya" ibaresi eklenmiştir.

Ceza muhakemesinde "derhal uygulama" kuralı geçerlidir. Bu ilke gereğince, bir usul işlemine o sırada yürürlükte bulunan hukuk kuralı uygulanır. Usul Kanunlarında yapılan değişiklikler, kanun yürürlüğe girdikten sonra yapılacak işlemler hakkında uygulanacak olup maddi ceza hukuku kurallarının aksine geçmişe yürümezler.

CMK'nın "Delillerin tartışılması" başlıklı 216. maddesi;

"(1) Ortaya konulan delillerle ilgili tartışmada söz, sırasıyla katilana veya vekiline, Cumhuriyet savcısına, sanığa ve müdafiine veya kanunî temsilcisine verilir.

(2) Cumhuriyet savcısı, katılan veya vekili, sanığın, müdafiinin veya kanunî temsilcisinin açıklamalarına; sanık ve müdafii ya da kanunî temsilcisi de Cumhuriyet savcısının ve katılanın veya vekilinin açıklamalarına cevap verebilir.

(3) Hükümden önce son söz, hazır bulunan sanığa verilir" biçiminde düzenlenmiş iken, 25.08.2017 tarihli ve 30165 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 694 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname'nin 148. maddesi ile üçüncü fıkraya "Bu aşamada zorunlu müdafiin hazır bulunmaması hükmün açıklanmasına engel teşkil etmez." cümlesi eklenmiştir.

694 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname'nin madde gerekçesinde; "Madde ile, 5271 sayılı Kanunun 216 ncı maddesinde yapılan değişiklikle hüküm aşamasına ulaşılmış yargılamalardaki son söz aşamasına zorunlu müdafiin katılmaması durumunda da hüküm verilebileceği kuralı getirilmektedir. Böylece hüküm aşamasına ulaşmış yargılamalarda kanunen duruşmada bulunması zorunlu müdafilerin sebepli veya sebepsiz olarak duruşmadan çekilmesi, duruşmaya katılmaması, azli veya istifası gibi sebeplerle duruşmanın taliki veya yargılamaların uzatılması sonucunun önüne geçilmesi engellenmektedir. Yapılan düzenleme, sanığın esas hakkındaki sorgusu ve savunması zorunlu müdafiin hukuki yardımından yararlandırılarak alınmış ve bütün usul işlemlerinin tamamlandığı dosyalarda sadece hüküm aşamasında müdafiin yokluğu nedeniyle celselerin ertelenmesinin önüne geçeçektir." açıklamasına yer verilmiştir (Osman Yaşar, Ceza Muhakemesi Kanunu, Seçkin, Ankara, 2018, C. 2, s. 2249).

CMK'nın 216. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca zorunlu müdafinin hazır bulunmadığı oturumda hükmün açıklanabilmesi için 694 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname'nin madde gerekçesin de anlaşılacağı üzere sanığın esas hakkındaki sorgusunun ve savunmasının zorunlu müdafisinin hukuki yardımından yararlandırılarak alınmış ve bütün usuli işlemlerin tamamlanmış olması gerekmektedir.

CMK'nın hukuka kesin aykırılık hâllerini düzenleyen 289. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, Cumhuriyet savcısı veya duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken diğer kişilerin yokluğunda duruşma yapılması durumunda hukuka kesin aykırılık hâli bulunduğu kabul edilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında ön soruna ilişkin yapılan değerlendirmede;

Yüklenen suçun alt sınırı itibarıyla Kanun'un zorunlu müdafiliği kabul ettiği teşebbüs aşamasında kalmış yağma suçundan yapılan yargılamada, CMK'nın 289. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki emredici hüküm uyarınca duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken sanık A.G. müdafisinin mesleki mazereti nedeniyle duruşmaya katılamayacağına yönelik mazeret dilekçesi vermiş olmasına rağmen bu hususta bir karar verilmeden sanık müdafisinin yokluğunda, yeni bir müdafi görevlendirilmeden ya da müdafi temini için oturum ertelenmeden yargılamaya devam edilerek hükmün tesis ve tefhim edilmesinin savunma hakkının kısıtlanması niteliğinde bulunduğu ve bu durumun CMK'nın 289/1-e maddesi uyarınca hukuka kesin aykırılık hâllerinden biri olduğu, bu usule aykırılık nedeniyle Yerel Mahkemece verilen hükmün diğer yönleri incelenmeksizin bozulmasına karar verilmesi gerektiği kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Yerel Mahkemenin direnme kararına konu beraat hükmünün, duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken sanık A.G. müdafisinin mazeret dilekçesi hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmeden yokluğunda yargılamaya devam edilerek hüküm tesis edilmesi suretiyle savunma hakkı kısıtlandığından diğer yönleri incelenmeksizin bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesinin 01.03.2018 tarihli ve 18-91 sayılı direnme kararına konu beraat hükmünün, duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken sanık A.G. müdafisinin mazeret dilekçesi hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmeden yokluğunda yargılamaya devam edilerek hüküm tesis edilmesi suretiyle savunma hakkı kısıtlandığından diğer yönleri incelenmeksizin BOZULMASINA,

2- Dosyanın, mahalline gönderilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 02.03.2021 tarihinde yapılan müzakerede oy birliğiyle karar verildi.

Ceza Genel Kurulu Üyeleri (e-imzalı)

Karşılaştırıldı. Yazı İşleri Müdürü